

Siunnersuummut oqaaseqaatit

Siunnersuummut oqaaseqaatit nalinginnaasut**1. Aallaqqaasiut**

Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi (siunnersuisoqatigiit) 1. januar 2013-imi pilersinneqarnerminiilli misilittagariligaat tunngavigalugit siunnersuut saqqummiunneqarpoq.

Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 23, 3. december 2012-imeersumi manna tikillugu atuuttumi siunertaq tassaavoq Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit siunnersuisoqatigiittut attaviitsut pilersinneqarnerisigut Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiik pitsanngorsaanissaq illersuinissarluk, ilutigisaanillu siunnersuisoqatigiit Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilisimasanik piginnaasanillu nalinginnaasumik porsaanermit peqataanissaat. Inatsisip siunertaa naapertorlugu Siunnersuisoqatigiit Naalagaaffiit Peqatigiit Parisimi tunngavissiiissutaat 20. december 1993-imeersut naapertorlugit sulissapput, taakku ilaatigut naalagaaffiit inuit pisinnaatitaaffiit suliffeqarfisa pisinnaatitaanerannut akisussaassuseqarnerannullu, katitigaanerannut aamma kiffaanngissuseqarnermit pissaanerullu assigiinngitsunut agguanneqarsimanissaanut, suleriaatsinut il.il. tunngassuteqarput. Aammattaaq inatsit tassaavoq Inuttut pisinnaatitaaffiit Institutimik oqaloqateqartarnerup suleqateqarnerullu pitsanngorsarneqarnissaanik kissaateqarnermit ersiutaasoq.

Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 23, 3. december 2012-imeersuq naapertorlugu Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiit siunnersuisoqatigiit suliassaraat Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa siuarsarneqarnissaat illersorneqarnissaallu, annermik makku aqutugalugit:

- 1) Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffeqarneranni pissutsit pillugit nakkutilliinermut nalunaaruteqartarnermullu peqataanerit,
- 2) inuit pisinnaatitaaffiit tunngassuteqartunik misissueqqissaarnerit ilisimatusarnikkullu suliit oqallisigineri,
- 3) inuit pisinnaatitaaffii pillugit Inatsisartunik, Naalakkersuisunik oqartussaasunillu allanik aamma namminersorlutik suliqartunik siunnersuinerit,
- 4) inuit pisinnaatitaaffiit inuiaqatigiinni suliinik ataqatigiissaarineq taakkunungalu naleqqiullugu ikiunneq,
- 5) inuit pisinnaatitaaffiit ilinniartitsinermik tapersersuineq siuarsaanerlu,
- 6) inuit pisinnaatitaaffii pillugit paasissutissanik siammarterinermut peqataaneq,
- 7) Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa patajaallisarneqarnissaat siunertaralugu ingerlatassanik siunnersuuteqarneq, aamma
- 8) Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiit tunngassuteqartunik maannamut suliassarsimasut ingerlanerisa nalilersornerat

Aammattaaq Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivisa suliassaasa inatsisitigut aalajangersagaasut ilagivaat ilaasortamik ilaannik Inuttut pisinnaatitaaffinnut Instituttimut ilaasortaasussamik toqqaanissaq.

Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 23, 3. december 2012-imeersup nassataraa, siunnersuisoqatigiinnut ilaasortat kattuffinnit, pisortat suliffeqarfutaannit, peqatigiiffinnit kiisalu pisortani oqartussaasunit inuit pisinnaatitaaffiitnik suliaqartunit toqqarneqarlutik katitigaassammata, siunnersuisoqatigiinnut peqataaneq nammineq piumassuseq malillugu aningaasarsiaqaranilu pisassammat aamma taamaallaat inuiaqatigiinni inuinaat soqutigisaqatigiiffinit aamma pisortat suliffeqarfutaannit ilaasortat toqqarneqarsimasut taasisinnaatitaassasut qinigaasinnaallutillu. Aammattaaq inatsimmi aalajangersarneqarpoq, siunnersuisoqatigiit nammineerlutik suleriaasissartik aalajangersartassagaat ikinnerpaamillu ukiumut marloriarluni ataatsimiittoqartassasoq.

Inuit pisinnaatitaaffisigut inissisimaneq ineriartornerlu Kalaallit Nunaanni annertusiartuinartumik alaatsinaanneqalerpoq. Suliamik malitsigisaannik siunnersuisoqatigiit ilaatigut Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffisigut pissutsit pillugit nakkutilliinermi nalunaarusiortarnermilu peqataasarnerat immikkut inissisimasuuvoq, pissutsit Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffisigut ineriartornermut tunngasut siunnersuisoqatigiit suliassat inatsisitigut aalajangersakkat naapertorlugit oqallisigineqartarlutillu pissuseqarfigineqartarlutik.

Siunnersuisoqatigiit Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilisimasatigut piginnaasatigullu nalinginnaasumik piorsaanermut peqataanissaq pillugu siunnersuisoqatigiit anguniagaat qanoq annertutigisumik anguneqarsimanerinek avataaniit misissueqqullugu misissuisarfik Als Research 2016-imi Naalakkersuisunit qinnuigineqarpoq, tassunga Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 23, 3. december 2012-imeersukkut siunnersuisoqatigiit suliassanik suliassiissutigineqarsimasunik qanoq annertutigisumik isumaginninersut ilanngullugu.

Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 23, 3. december 2012-imeersumi § 8, imm. 3-mut innersuussillutik siunnersuisoqatigiit 2017-imi nalunaarusiaqarput, siunnersuisoqatigiinnik suliaanillu allatut aaqqissuisinnaaneq siunertaralugu, tassani siunnersuisoqatigiit ingerlatsinerat siunertaallu nalilersorneqarput.

Siunnersuisoqatigiit 2017-imi nalilersuinerat 2016-imi avataaneersut nalilersuinerannut ilassutaavoq. Nalilersuinerit marluullutik siunertamut naapertuutinningsunik unamminartunillu assiginnik arlalinnik isumaqatigiillutik uparuaapput, tassunga ilanngullugit assersuutigalugu Siunnersuisoqatigiinni ilaasortat taarsersortarnissaat, ataatsimiinnerni peqataasarnerit kiisalu siunnersuisoqatigiit inuttalersugaanerat, aamma suliassanik

inatsisitigut aalajangersakkanik siunnersuisoqatigiit isumaginninnerannik pitsanngorsaaniisaq siunertaralugu arlalinnik kaammattuuteqarluni.

Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut manna Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnut sinaakkusiussat pitsaanerusut erseqqinnerusullu pilersinneqarnissaat siunertaralugu saqqummiunneqarpoq, taamaalilluni siunnersuisoqatigiit Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiini annertunerusumik pitsanngorsaasinnaallutik.

Inatsisartut inatsisaannik manna tikillugu atuuttumik annertuumik allannguisoqarnissaa pineqarmat, tassunga ilanngullugit siunnersuisoqatigiit katitigaanerat, siunnersuisoqatigiinni ilaasortassanik toqqaanissamut periutsit, allattoqarfiup sulineranut, aamma siunnersuisoqatigiit suliassaannut inatsisitigut aalajangersakkanut tunngasut, Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut nutaaq saqqummiunneqarpoq, taamaalilluni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit pillugit Inatsisartut inatsisaat ataatsimoortut, paasiuminartut nutarterneqarsimasutullu saqqummersinnaaqullugu.

2. Siunnersuutip imarisai pingaarnert

2.1 Namminerisamik allattoqarfeqarneq namminerisaminillu missingersuutitigut pisinnaati-taaneq

Siunnersuisoqatigiit sulinerannik 2016-imi avataaneersut nalilersuinerisa aamma suliffeqarfiup iluani suliassanik isumaginninneq pillugu 2017-imi nalilersuinerup kaammattuutigaat tulluassasoq siunnersuisoqatigiit namminerisaminnik allattoqarfimmik ingerlataqalerpata. Kaammattuutit nanginnerattut siunnersuutigineqarpoq siunnersuisoqatigiinnik aamma siunnersuisoqatigiit siulittaasoqarfiannik sullissisinnaasumik siunnersuisoqatigiit namminerisaminnik allattoqarfeqalissasut, aamma siunnersuisoqatigiit namminerisaminnik missingersuutitigut oqartussaaffeqalissasut.

Naalagaaffiit Peqatigiit Parisimi tunngavissiissutaat 20. december 1993-imeersut tunngavigalugit siunnersuisoqatigiit kiffaanngissuseqarlutik sulisussaanagerat, allattoqarfiup manna tikillugu Naalakkersuisunit allatseqartitsinikkut ikiorserneqarluni inissisimanerata qularnarsisippaa. Allattoqarfiup qitiusumik allaffissuarmi inissisimanagera tulluartausi-manngilaq. Tamanna suliassat suliarineqartarnerinut naleqqiullugu malittariillutik siunnersuisoqatigiit, siulittaasoqarfiup aamma suliassaqarfimmi akissussaasup naalakkersuisoqarfiup inissisimanagera, suliassanut, piginnaatitaaffinnut, akissussaaffinnut il.il. nalorninermik pilersitsisimavoq.

Namminerisamik allattoqarfeqarnerup ilaatigut siunnersuisoqatigiit ulluinnarni sulineranni ataqatigiinneq annertusisissagaa, ilaatigut suliassat erseqqinnerulerannut peqataassasoq ilaatigullu Naalakkersuisuniit kiffaanngissuseqarneq annertusisissagaa nalilerneqarpoq. Aammattaaq namminerisamik allattoqarfeqarneq siunnersuisoqatigiit allattoqarfeqarnikkut

sulinerat nukittunerulersissagaa, assersuutigalugu suliassat inatsisitigut aalajangersarneqartut siunnersuisoqatigiit pingaarnersiunerannut siunnerfilerneqarsinnaasumik tunngaviit ataatsimoortut nukittuullu qulakkeerneqarnissaat siunertaralugu inatsisilerinikkut, allaffissor-nikkut aamma/imaluunniit attaveqatigiinnikkut piginnaasat nalilerneqarpoq, matumani assersuutigalugit siunnersuisoqatigiinni ilaasortassanik inassuteqaateqarnissaq pillugu siun-nersuisoqatigiit nalunaartarnerat ilanngullugit.

Siunnersuisoqatigiit ingerlanneqarnerannut aamma suliassanut inatsisitigut aalajangersarneqartunut aningaasartuutit paasiuminartuunissaat pitsaanerulersinniarlugu siunnersuutigineqarpoq Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit missingersuutitigut namminerisaminnik oqartussaaffilerneqassasut, soorlu aamma siunnersuutigineqartoq siunnersuisoqatigiit ukiut tamaasa ukiumoortumik naatsorsuusiortassasut, kukkunersiuisumit akuerisaasumit kukkunersiorneqartartussaasunik, kiisalu ukiumi qaangiuttumi siunnersuisoqatigiit sularisimasaannik allaaserinnittumik naliliisumillu nalunaarusiortassasut. Tassani nalunaajarneqassapput suliniutit suut inuit pisinnaatitaaffiitut tunngasuni aallartinneqartussatut pilersaarutaanersut, kiisalu suliatiqut attuumassuteqartut paasisuttissat allat.

Siunnersuutigineqarpoq siunnersuisoqatigiit, Nunatta Karsianit tapiissutit saniatigut, siun-nersuisoqatigiit sulinerisa pitsanngortinnissaa kiisalu suliassat inatsisitigut aalajangersarneqartut iluanni Siunnersuisoqatigiinnut isertitaqarnermik kinguneqarsinnaasunik suliaqartalernissaq siunertaralugu pisortaniit, namminersortuniit, peqatigiiffinnit, suliffeqarfinnit il.il. aningaasanik qinnuteqarsinnaanermut piginnaatinneqassasut.

Siunnersuisoqatigiit ukiumut nalunaarutaat ukiumullu naatsorsuutaat nittartakkaminni tamanut saqqummiuttassagaat siunnersuutigineqarpoq, ilaatigut siunnersuisoqatigiit innuttaasunut erseqqinnerulernissaat kiisalu siunnersuisoqatigiit sulinera aamma Nunatta Karsianit tapiissutinik atuisarnerat imaluunniit pisortanit namminersortunilluunniit allanit tapiissutisisarneq pillugu ammasumik pissuseqarnerup annertusinissaa siunertaralugu.

2.2 Siunnersuisoqatigiinni ilaasortat amerlassusiisa katitgaanerisalu kiisalu ilaasortassanik toqqaasarnermi suleriaatsip allanngortinneri

Inatsisartut inatsisaat atuuttoq malillugu siunnersuisoqatigiit ilaasortaqaassapput inuiaqatigiinni suleqatigiiffinnit, suliffeqarfinnit pisortat suliffiutaannit attaviitsunit soqutigisaqatigiiffinnillu 15-inik erseqqissumik taagorneqartunik, inuit pisinnaatitaaffiisigut soqutigisanik sinniisuusunik.

Siunnersuisoqatigiinni ilaasortassanik toqqaasarneq pillugu suleriaaseq paasineqarpoq tullu-angitsoq, ilaatigut peqatigiiffiit, suleqatigiiffiit oqartussallu ilaasortanik kikkunnik toqqaasinnaanerat pillugu piumasaqaatit Inatsisartut inatsisaannit erseqqissumik

allassimangimmata. Siunnersuisoqatigiinni ilaasortat isumaqarput tamanna peqatigiiffiit, suleqatigiiffiit il.il. nutaat Siunnersuisoqatigiinni ilaasortanngorsinnaaneritut killiliisoq. Inatsisartut inatsisaata manna tikillugu atuuttup taamaalilluni peqatigiiffiit, suleqatigiiffiit il.il. atiisa allanngorsinnaaneri, atorunnaarsinneqarsinnaaneri, katitinneqarsinnaaneri il.il. imaluunniit suleqatigiiffiit peqatigiiffiilluunniit nutaat takkussinnaaneri sillimaffiginngilai.

Sulinermi aamma paasineqarpoq siunnersuisoqatigiinni ilaasortarpasuit siunnersuisoqatigiit aalajangiisinnaassusiannut aamma nalinginnaasumik isumaqatigiinnissamut taamaalillunilu suliassanut inatsisitigut aalajangersarneqartunut naleqqiullugu kinguneqarluartumik iliuseqarsinnaanermut ajornartorsiutaasut. Ilaasortassanik toqqaanissaq pillugu malittarisassat ilaatigut malitsigisaattut siunnersuisoqatigiit pilersinneqarmatali siunnersuisoqatigiinni ilaasortat allanut naleqqiullutik annertuumik taarserarneqartarsimapput, suleqatigiiffiit ilai ilaasortaminnik ukiup affakkaartumik taarsisarsimallutik, tamatumalu siunnersuisoqatigiit ilisimasanik ineriartortitsinissaanut ataqatigiissuseqarnissaanullu sanngiillisinneqarsimallutik.

Manna tikillugu Inatsisartut inatsisaat atuuttoq malillugu peqatigiiffiit, suleqatigiiffiit oqartusallu arlallit Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnut ilaasortassamik ataatsimik tamarmik immikkut toqqaanissamut pisussaaffeqarput. Taamatut toqqaasarnermik suleriaaseqarneq allanngortinneqassasoq siunnersuutigineqarpoq, taamaalilluni taarsiullugu inuit pisinnaatitaaffiitut tunngasunik soqutigisaqartuniit inassuteqartoqarneratigut Inatsisartut tassaassallutik Siunnersuisoqatigiinni ilaasortassanik toqqaasartussat, taamaalillunilu ilaasortassatut inassutigineqartut affaat, siunnersuisoqatigiinni inatsisitigut aalajangikkanik inuit pisinnaatitaaffiitut tunngatillugu soqutigisanik aalajangersimasumik isumaginnittusanngorlutik. Tamatumunnga atatillugu aammattaaq siunnersuutigineqarpoq, siunnersuisoqatigiit pisussaaffigissagaat, nalunaaruteqarnermikkut aamma siunnersuisoqatigiit nit-tartagaatigut, kattuffiit, peqatigiiffiit, suliffeqarfiit il.il. Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnut ilaasortassanik inaassuteqarsinnaanerisa nalunaarutiginnissaannut.

Siunnersuutigineqarpoq siunnersuisoqatigiinni ilaasortat amerlassusii maannakkut 15-init ilaasortanut 13-init ikilisinneqassasut. Ilaasortat ikinnerusut ukiumut ikinnerpaamik marloriarlutik ataatsimiittarnissamit akulikinnerusumik ataatsimiittarnissamut periarfissaqalissasut nalilerneqarpoq, soorlu Inatsisartut inatsisaanni tamanna suli aalajangersarneqartoq.

Siunnersuisoqatigiinni ilaasortanit 13-iusunut siunnersuutigineqarpoq Meeqqat Illersuisuat, Inuit innarluutillit Illersuisuat aamma Naligiissitaanermut siunnersuisoqatigiit siulittaasuat siunnersuisoqatigiinni aalajangersimasumik ilaasortaasassasut. Ilaasortat aalajangersimasut taakku 3 meeqqanut inuusuttunullu, inunnullu innarluutilinnik aamma naligiissitaanermut tunngasunut pisinnaatitaaffinnik soqutigisanillu isumaginnittuupput, inuit pisinnaatitaaffiink isiginninnermik annertuumik soqutigisaqartuullutik.

Siunnersuutigineqarpoq aalajangersimasumik ilaasortat 3 saniatigut, Inatsisartut Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnut ilaasortanik 10-nik toqqaassasut, kattuffiit, peqatigiiffiit, suliffeqarfiit il.il. inassuteqareernerisa kingorna. Ilaasortanik 10-nit taak-kunannga:

- 1) Ilaasortaq 1 meeqqat inuusuttullu pillugit NGO-tut sulissuteqartut sinnerlugit peqataati-taassaaq,
- 2) Ilaasortaq 1 inuit innarluutillit pillugit NGO-tut sulissuteqartut sinnerlugit peqataatitaassaaq,
- 3) Ilaasortaq 1 eqqartuussiviit inatsisitigullu isumannaatsuunissamik suliaqartut sinnerlugit peqataatitaassaaq,
- 4) Ilaasortaq 1 ilinniartitaaneq ilisimatusarnerlu sinnerlugit peqataatitaassaaq,
- 5) Ilaasortaq 1 nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffiisa iluanni NGO sinnerlugu peqataatitaassaaq, aamma
- 6) Ilaasortat allat 5 inuit pisinnaatitaaffiik soqutigisallit sinnerlugit peqataassapput.

Taamaalilluni siunnersuisoqatigiinni katillugit 13-inik taasisinnaatitaasunik ilaasortaqaalissaaq. Taamaalillutik inuit pisinnaatitaaffii soqutigisaallu inuiaqatigiinni annertuumik tamatigoortumillu Siunnersuisoqatigiinni sinniisoqalissasut nalilisoqarpoq.

Siunnersuisoqatigiit katitigaanerisa allanngortinneqarnissaanik siunnersuutigineqartumi siunertaavoq eqaannerusumik ingerlaavarnerusumillu toqqaanermi suleriuseqarnissaaq, inuit pisinnaatitaaffiinnut tunngasuni ingerlatsisunik naapertuuttunik maannalu suliaqartunik sinniisoqarnissaannik qulakkeerinnittussamik. Ilutigisaanik siunnersuisoqatigiinni ilaasortat amerlassusii ikilisinneqassapput, tamatumani siunnersuisoqatigiit sulinermini ingerlalluarnerunissaannut iluaqutaanissaa siunertarineqarluni.

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit namminneerlutik ilaasortat akornannit siulittaasussaminnik toqqaasarnissaat siunnersuummi ingerlateqqinneqarpoq Siunnersuisoqatigiinni ilaasortat aalajangersimasut 3, tassa Meeqqat Illersuisuat, Inuit innarluutillit Illersuisuat aamma Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit siulittaasuat, siunnersuisoqatigiinni siulittaasussat toqqaarneqarsinnaassanngitsut siunnersuutigineqarpoq. Taamaalilluni ilaasortat pineqartut marloqiusamik suliaqarnissaat pinngitsoortinniarneqarpoq, tamanna suliffeqarfinnini suliaasa siunnersuisoqatigiinnilu suliaasa sunnerneqarnissaannik kinguneqarsinnaammat. Aammattaaq allattoqarfiit tamarnik immikkut, aalajangersimasumik ilaasortaatitamik siunnersuisoqatigiinni siulittaasuuffeqarnerani, siunnersuisoqatigiit allattoqarfata suliassaanik suliaqartussat inissinnissaasa pinngitsoortinneqarnissaa qulakkeerneqarpoq.

Siulittaasup tullissaanik toqqaasarneq Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummit peerneqassasooq siunnersuutigineqarpoq, tassa siulittaasup tulliatut inissisimaffik nalinginnaasumik erseqqinngitsoq paasineqarmat. Siunnersuisoqatigiit suleriaatsiminni siulittaasup tullersortissaanik ataatsimik amerlanernilluunniit toqqaanissaminnut

periarfissaqarput, tamanna siunnersuisoqatigiinnit kissaatigineqarpat, soorlu aamma siunnersuisoqatigiit siulittaasup tullersortaata sulinissaanik suliassaanillu allaaserisaqarnissamik aamma siulittaasup aamma siulittaasup tullersortaata akornanni suliassat agguarneqarnissaannik aalajangersaasinnaasut.

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinni siulittaasq sulinermini akissarsiaqartinneqassasoq siunnersuutigineqarpoq, tassani tungavigineqarpoq, siulittaasutut inissisimanerni naatsorsuutigisariaqartoq annikinngitsumik suliassaqarnissaq. Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinni ilaasortat sinnerinut atatillugu nammineq piunassuseq naapertorlugu peqataanerussasoq akissarsiaqaataassanngitsorlu ingerlateqqinneqarpoq.

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnut tunngatillugu naalackersuisoqarfik akissusaasoq, kommuninit peqataatitaq aamma Inuttut pisinnaatitaaffinnut Institutti ataatsimiinnerni aggersitatut peqataasinnaasut siunnersuutigineqarpoq. Tamatuma kinguneraa oqartussat pisortallu suliffiutai pineqartut oqaaseqarsinnaatitaallutik, kisiannili taasisinnaatitaanatik siunnersuisoqatigiit ataatsimiinneranni peqataasinnaasut. Piviusumik tamatuma kinguneraa oqartussat pisortallu suliffiutaat eqqaaneqartut siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnerannut ilanngussisinnaasut, assersuutigalugu siunnersuisoqatigiit suliassaanut inatsisitigut aalajangersakkanut attuumassuteqartunik isummernissamut tunngavissianik siunnersuusiornikkut aamma siunnersuisoqatigiit oqallinneranni peqataanermikkut kiisalu siunnersuisoqatigiit ataatsimiinneranni taakkulu akornanni sulianut tunngasuni ilisimasatigut ilanngussisarnikkut, tamanna siunnersuisoqatigiinni ilaasortanit ujartorneqassappat.

Inatsisartut Ombudsmandiat siunnersuisoqatigiinni ilaasortatut toq-qarneqarsinnaajunnaassasoq siunnersuutigineqarpoq. Tamanna Ombudsmandip siunnersuisoqatigiinni issiarusunnani kissaateqarsimaneranut atatillugu isigineqassaaq, siunnersuisoqatigiit ingerlatsivinni oqartussatut isigineqarsinnaanerat taamaattumillu Ombudsmandip sulineranut ilaasinnaanera innersuussutigalugu. Ombudsmandi isumaqarpoq siunnersuisoqatigiinni ilaasortaaneq Ombudsmandip siunnersuisoqatigiinni sulineranut naleqqiullugu Ombudsmandip illuinnaasiunnginnera pillugu nalornissutaalersinnaasq.

Siunnersuutigineqarpoq peqatigiiffiit, suleqatigiiffiit oqartussallu allat, tassunga ilanngullugu Ombudsmandi, siunnersuisoqatigiit ataatsimiinneranni peqataasinnaanerat pillugu siunnersuisoqatigiit suli aalajangiisinnaassasut. Siunnersuisoqatigiit ataatsimiinneranni peqataaneq oqaaseqarsinnaatitaalluni imaluunniit oqaaseqarsinnaatitaanani pissanersoq siunnersuisoqatigiit nammineq aalajangissavaat. Siunnersuisoqatigiit aamma aalajangiisinnaapput ataatsimiinnerit tamanut ammasuussasut.

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinni misilittakkat ilisimasallu naammattumik annertussusilimmik pilersikkiartorneqarnissaat qularnaarumallugu siunnersuutigineqarpoq siunnersuisoqatigiinni ilaasortat ukunut 4-nut toqqarneqartassasut ataasiarlunilu toqqaqqit-

toqarsinnaasq, tassa imaappoq ilaasortat sivisunerpaamik siunnersuisoqatigiinni ukiuni 8-ni ilaasortaasinnaasut, tamatumalu kingorna nukiit nutaat isertinneqarlutik. Ilaasortat piffissami toqqaaffimmini ukiuni 4-ni tamani ilaasortaassapput, ilaasortap siunnersuisoqatigiinnit aninissaq toqqarsimangippagu, tamatumalu kingorna ilaasortap anisup piffissaanut sinnerutumik ilaasortassamik nutaamik Inatsisartut toqqaassallutik. Inatsisartut ukiut allortarlugit siunnersuisoqatigiinni ilaasortat affaannik toqqaasarnissaat siunertaavoq, taamaalilluni siunnersuisoqatigiit, sivikinnerpaamik ukiuni 2-ni ilaasortaasimasunik misilittagalinnik tamatigut ilaasortaqarsinnaaqqullugit. Siunnersuisoqatigiinni misilittagallit ilaasortallu nutaat taamatut kaaviaarnissat qulakkeerniarlugu siunnersuutigineqarpoq, piffissap suliffiusussap naanissaa sioqqullugu siunnersuisoqatigiinnit anisoq sinnerlugu ilaasortat toqqarneqartut taamaallaat ilaasortap anisup suliffissaani sinneruttumi sulissasut. Taamaalilluni qularnaarneqassaaq Inatsisartut ukioq allortarlugu ilaasortatut toqqarneqarsinnaatitaasut affaannik siunnersuisoqatigiinnut ukiuni 4-ni atuuttussatut toqqaasinnaanerit, ilaasortallu toqqarneqarsinnaatitaasut affaat minnerpaamik ukiunik 2-nik siunnersuisoqatigiinni sulinermik misilittagaqartuunissaat.

2.3 Siunnersuisoqatigiit suliassaannut inatsisitigut aalajangersarneqartunut erseqqissaaneq

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit inuiaqatigiinni kalaallini inuit pisinnaatitaaffiisigut unamminartut oqallisiginissaat aamma Inuttut pisinnaatitaaffinnut Instituttimut ingerlassassanik siunnersuuteqartarnissaq suliassarigaat siunnersuummi erseqqissarneqarpoq. Siunnersuut naapertorlugu Siunnersuisoqatigiit pisinnaatitaaffiguarpaat, pisussaaffiginaguli, Inuit Pisinnaatitaaffiinnut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 23, 3. december 2012-imeersumi Siunnersuisoqatigiit suliassaattut aalajangersarneqarsimasut assinginik namminneerlutik namminnerlu suliniuteqarnermikkut ingerlatassanik ingerlatsisarnissaq. Tassuunakkut erseqqissarneqarpoq Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit nunami inuit pisinnaatitaaffiinnut suliffeqarfittut suliassanik suliqaarnissaat ilimagineqanngitsoq, kisiannili Kalaallit Nunaanni pissutsinik ilisimasaqarnertik tungavigalugu annertunerusumik Inuttut pisinnaatitaaffinnut Instituttimut naleqqiullugu tapertaasutut inissisimanissaat takorloorneqartoq, taakkumi tassaammata suliffeqarfittut periaatigullu inuit pisinnaatitaaffiinik suliqaarnermik ilisimasaqartut.

2.4 Soqutiginnitsit ukiumoortumik ataatsimiittarnissaat pillugu piumasaqaat

Siunnersuutigineqarpoq pisortani oqartussanik attuumassuteqartunik ukiukkaartumik ataatsimeeqateqartoqartassasoq, tassunga ilanngullugit Inatsisartut Ombudsmandiat, pisortat namminersortullu, suleqatigiiffiit peqatigiiffillu il.il. kiisalu inuit pisinnaatitaaffiinnut tungasuni soqutigisqaartut allat. Siunnersuisoqatigiit sulinerannut ilanngussaqartarnissamut ingerlataqartut arlalissuit taamaalillutik periarfissinneqassasut nalilerneqarpoq, taamaalilluni siunnersuisoqatigiit akuersaarneqarnerulernerata kiisalu siunnersuisoqatigiit sulinerat pillugu soqutiginninnerup annertunerulernissaa naatsorsuutigineqarluni.

3. Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu sunniutissai

Siunnersuut kommuninut aningaasaqarnikkut allaffissornikkulluunniit kinguneqassasoq naatsorsuutigineqanngilaq.

Siunnersuutip malitsigisaanik siunnersuisoqatigiit allattoqarnikkut sullinneqarnerat Isumagininnermut, Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfimmit isumagineqarunnaassaaq, tamatumalu malitsigisaanik naalakkersuisoqarfiup iluani nukiit sapaatip-akunneranut akunnerit 3-8 allanut atorneqarsinnaalissallutik.

Inatsisartut 2018-imut Aningaasanut inatsisissamut siunnersuutaanni siunnersuisoqatigiinnut 912.000 kr.-it ukiunilu missingersuusiordiusuni 2019, 2020 aamma 2021-imi 900.000 kr.-it tapiissutitut aningaasaliissutitut immikkoortinneqarsimapput Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilisimasanik piginnaasanillu annertusaallutik suliaqarnissamut periarfissaqarnissaat qulakkeerneqassalluni. Aningaasaliissutitigut matussuserneqassapput pikkorissaanermut ataatsimiititsinernullu, taakkununga ilanngullugit ininik attartornermut, oqaluttaanermut nutserinermullu aningaasartuutit. Aningaasaliissutitigut aamma matussuserneqassapput suliniutinut arlalinnut aningaasartuutit, taakkununga ilanngullugit soorlu paasisitsiniaanermut, ussasaarinnermut, ataatsimeersuarnermut, ilinnisianik nalunaarusianillu il.il. saqqummersitsinermut aningaasartuutit. Kiisalu aningaasaliissutitigut matussuserneqassapput angalanerujunnartut, taakkununga ilanngullugit siunnersuisoqatigiit Inuttut pisinnaatitaaffinnut Instituttip siulersuisuinut ilaasortaataata angalaneri aamma siunnersuisoqatigiinnut ilaasortat angalaneri ullormusiaallu siulittaasullu akissarsiai.

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit namminerisaminnik allattoqarfeqalernissaat pillugu siunnersuut ukiup affaa sulisumik 125.000 – 250.000 kr.-nik naleqartumik allattoqarfimmi ikiuuttussamik atorfinitsitsinissamut aningaasartuuteqarnermik kinguneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Taakkununga ilanngutissapput allattoqarfiup allaffianut aningaasartuutit. Allattoqarnermut aningaasartuutit immikkut tapiissutitut aningaasaliissutit immikkoortitat iluani aningaasalersorneqassasoq ilimagineqarpoq. Ilutigisaanik naatsorsuutigineqarpoq siunnersuisoqatigiit siunnersortinut avataaneersunut aningaasartuutitigut sipaaruteqarsinnaassasut, tassa naatsorsuutigisariaqarmat siunnersuisoqatigiit namminerisamik allattoqarfeqarnikkut ikiorneqarnerat siunnersuisoqatigiillu pilersinneqarnerminniilli nalinginnaasumik misilittak katigit katersinerat siunnersortimik avataaneersumik pisariaqartitsiffiunngitsumik suliassanik inatsisitigut aalajangersarneqartunik amerlanerusunik kivitsisinnaalissasoq.

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit sulinerannik avataaneersut 2016-imi naliinerannit takuneqarsinnaavoq siunnersortinut avataaneersunut 2015-imi aningaasartuutit siunnersuisoqatigiit aningaasartuutaasa tamarmiusut 65 %-iannik annertussuseqartut, 2013-mi aamma 2014-imi aningaasartuutit siunnersuisoqatigiit aningaasartuutaasa tamarmiusut 40

aamma 43 %-iannik annertussuseqarlutik. Siunnersortinut avataaneersunut aningaasartuutilli siunnersuisoqatigiit piffissami 2014-2015-imi sulinerat Naalagaaffiit Peqatigiit nunarsuarmioqatigiinnut nalliuteqqittartumik naliliisarnernut (UPR) Kalaallit Nunaanni pissutsit pillugit nalunaaruterpassuarnit sunnerneqarsimapput, taakku ukiut sisamakkaarlugit tallimakkaarlugillu pisarlutik. Nunarsuaq tamakkerlugu nalliuteqqittartumik naliliisarnerni Naalagaaffiit Peqatigiinni naalagaaffiit ilaasortaasut tamarmik naligiillutik nunami pineqartumi inuit pisinnaatitaaffisigut inissisimaneq tamarmiusoq pillugu nalunaarusiortussaapput. Tassunga atatillugu siunnersuisoqatigiit, pingaartumik 2015-ip ukiup affaani siullermi, Siunnersuisoqatigiinni piffissamik nukinnillu atuiffiusunik ilanngussanut arlalinnut suliaqarfusimavoq, taakku suliassanut inatsisitigut aalajangersarneqartunut allanut atorneqarsimasinnaagaluarlutik.

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi ileqquusumik missingersuutit ataasiakkaat allaaserineqarnerinut missingersuutinut ilanngussassamik suliaqartoqarsimavoq, tassunga ilanngullugu ukiumi sulisut allaaserineri kiisalu allattoqarfimmi sulineranut akissarsiatigut aamma allaffimmut aningaasartuutit.

4. Inuussutissarsiutinik ingerlataqartunut aningaasatigut allaffissornikkullu sunniutissai

Siunnersuut inuussutissarsiutinik ingerlataqartunut namminersortunut toqqaannartumik aningaasaqarnikkut allaffissornikkulluunniit sunniuteqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq, kisiannili inuit pisinnaatitaaffiik inuussutissarsiutinik ingerlataqartut namminersortut eqqortitsinissaannik annertunerusumik isiginninnissaq naatsorsuutigisariaqarluni.

5. Avatangiisinut, pinggortitamut inuillu peqqissusiannut sunniutissai

Siunnersuut avatangiisinut, pinggortitamut imaluunniit inuit peqqissusiannut sunniuteqassasoq naatsorsuutigineqanngilaq.

6. Innuttaasunut sunniutissai

Siunnersuut inuit pisinnaatitaaffii pillugit innuttaasuni annertunerusumik paasisimasaqalernermik pilersitsissasoq taamaalillunilu Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa ataqineqarnerisa annertusinissaannut kiisalu pitsaaningornissaannut illersorneqarnissaannullu sunniuteqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

7. Sunniutissai pingaarutillit allat

Siunnersuut pingaarutillinnik allanik sunniuteqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

8. Oqartussanik kattuffinnik il.il. tusarniaaneq

Siunnersuut piffissami 14. november 2017 – 11. december 2017-imi tusarniutigineqarpoq. Tamatuma saniatigut siunnersuut tusarniaanerni nittartakkakkut tamanut saqqummiunneqarpoq. Tusarniaaneq pillugu allakkiaq ilanngunneqarpoq.

Siunnersuut ukununnga tusarniutigineqarpoq:

Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfia, Aningaasaqarnermut
 Naalakkersuisoqarfik, Aatsitassanut Naalakkersuisoqarfik, Kommuninut, Nunaqarfinnut,
 Isorliunerusunut, Attaveqaqatigiinnermut Ineqarnermullu Naalakkersuisoqarfik,
 Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Inuusutissarsiornermut,
 Suliffeqarnermut, Niuernermut Nukissiuuteqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Peqqissutsimut
 Naalakkersuisoqarfik, Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut
 Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Namminiilivinnermut, Nunanut Allanut
 Nunalerinnermullu Naalakkersuisoqarfik, Inatsisartut Ombudsmandiat, KANUKOKA,
 Qaasuitsup Kommunua, Qeqqata Kommunua, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune
 Kujalleq, Isumaginninnermi Maalaaruteqartarfik, Meeqqat Inuunerissut (MIBB), Meeqqat
 Inuusuttullu pillugit Kattuffik Nanu (Nanubørn), Kalaallit Nunaanni Illersuisut Peqatigiiffiat,
 Nunatsinni Advokatit, Sulisitsisut - Grønlands Erhverv, KNIPK, Inuit Issittormiut
 Siunnersuisoqatigiiffiat ICC Kalaallit Nunaat, Ilisimatusarfik, KNAPK, Kalaallit Nunaanni
 Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit, SIK, Transparency Greenland, Sorlak, Utoqqaat
 Peqatigiiffiat, Meeqqat Illersuisuat - MIO, Inuit innarluutillit Oqaaseqartartuat, AK, NPK,
 IMAK, Inuit Pisinnaatitaaffinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi aamma Inuttut
 pisinnaatitaaffinnut Institutti.

Siunnersuummi aalajangersakkanut ataasiakkaanut nassuiaatit

§ 1-imut

Imm. 1-imut

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit sulinerminni Naalagaaffiit Peqatigiit Parisimi tunngavissiissutaat 20. december 1993-imeersut naapertorlugit ingerlassasut Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq, taakku ilaatigut naalagaaffiit inuit pisinnaatitaaffiinut suliffeqarfiisa pisinnaatitaanerannut akisussaassuseqarnerannullu, katitigaanerannut aamma kiffaanngissuseqarnermut pissaanerullu assigiinngitsunut agguaanneqarsimanissaanut, suleriaatsinut il.il. piumasaaqatitut tunngapput.

Imm. 2-mut

Iisimasaniq piginnaasanillu annertusaasoqarsinnaavoq soorlu ataatsimiititsisarnertigut isumasioqatigiissitsisarnertigullu aamma Inuttut pisinnaatitaaffinnut Institutti suleqatigalugu paasisitsiniaanermut atortussaniq saqqummersitsisarnikkut.

Pingaartinneqarpoq Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit naalakkersuinikkut allaannaannulluunniit atanatik Naalagaaffiit Peqatigiit Parisimi tunngavissiissutaat naapertorlugit siunnersuisoqatigiussammata, takukkit imm. 1-mut oqaaseqaatit, taakkuttaaq Inuttut pisinnaatitaaffinnut Instituttimut tunngaviliisuummata. Inatsisartut inatsisaat Inuttut pisinnaatitaaffinnut Instituttimik oqaloqateqartarnerup suleqateqarnerullu nukittorsarneqarnissaannik kissaateqarnermut takussutissaavoq inuit pisinnaatitaaffiini Kalaallit Nunaanni naammassisinnaasat piginnaasallu annertusarneqarnissaat siulertaralugu.

§ 2-mut

Imm. 1-imut

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa siuarsarneqarnerat illersorneqarnerallu suliassarai, inuiaqatigiinni kalaallini inuit pisinnaatitaaffiisigut unamminartut oqallisiginerisigut aamma Inuttut pisinnaatitaaffinnut Instituttimut ingerlassassaniq siunnersuuteqartarnikkut.

Siunnersuisoqatigiit suliassaattut inatsisitigut aalajangersarneqartut Inuttut pisinnaatitaaffinnut Instituttimut tapertaallunilu ikiorsiisarnissaat aalajangersakkami erseqqissarneqarpoq, Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiinut tunngasutigut pissutsit immikkut ittut unamminartullu pillugit immikkut ilisimasaqartut. Aalajangersakkami siunnersuisoqatigiit Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa siuarsarnissaat illersornissaallu siunertarlugit ingerlatsinerit aallarnisarsinnaasat arlalinnik assersuusiorneqarput. Siunertaavoq siunnersuisoqatigiit Inuttut pisinnaatitaaffinnut Institutti suliniutinik aalajangersimasumik aallarnissaaqqullugu inassuteqaateqarfigisassagaat, kisianni siunnersuisoqatigiit aamma namminneerlutik suliniuteqarsinnaapput.

§ 5, imm. 1, nr. 1 naapertorlugu Inuttut pisinnaatitaaffinnut Instituttimik suleqateqarneq ilimagineqarpoq ilusilersorneqassasoq instituttip siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnerinut peqataatitatut peqataaneratigut suliamullu tunngasutigut ikiunneratigut. Tamatuma saniatigut suleqatigiinneq pisinnaavoq instituttip pikkorissaallunilu isumasioqatigiissitsisarneratigut, paasissutissiinermi atortussanik saqqummersitseqataaneratigut aamma Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuutinut inuit pisinnaatitaaffinut attuumassuteqartunut tunngatillugu tusarniaarnernut akissuteqarneratigut il.il.

Nr. 1-3-mut

Siunnersuisoqatigiit nammineerlutik inuit pisinnaatitaaffii pillugit nalunaaruteqartassasut, naliliisarluni misissuinernik suliaqartassasut imaluunniit ilisimatusarnermik suliaqartassasut siunertarineqanngilaq, kisianni siunnersuisoqatigiit ilaannikkooriarlutik pisariaqartinneqaraangallu inuit pisinnaatitaaffii pillugit Inatsisartunut Naalakkersuisunullu kiisalu pisortani oqartussaasunut allanut namminersorlutillu suliaqartunut siunnersuisassallutik periarfissaqarput siunnersuisoqatigiillu siunertaata aallunneqarneranut ilanngullugu Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit nalunaarusiat pillugit oqallittarsinnaallutik oqaaseqaateqartarsinnaallutillu kiisalu Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit misissueqqissaarnernik, nalunaarusianik il.il. suliaqarnissamik inassuteqarsinnaallutik.

Nr. 4-mut

Siunnersuisoqatigiinni ilaasortat toqqarneqartut inuit pisinnaatitaaffiisigut isiginiakkani immikkut soqutigisaqarfiusuni soqutigisalinnut arlalinnut sinniisuummata naatsorsuutigineqarpoq ilaasortat taakku siunnersuisoqatigiinni ilaasortaanerup malitsigisaanik taakkulu tunuliaqutigisaat tapiliullugu ilaasortaanermikkut inuit pisinnaatitaaffiik inuiaqatigiinni suliaqarnermikkut ataqatigiissaarinermut ikiuinnermullu pitsanngorsaassasut. Tamatuma saniatigut siunnersuisoqatigiit assersuutigalugu inuttut pisinnaatitaaffiit pillugit suliaqarnerup ataqatigiissaarneqarnissaanik ikiorneqarnissaanillu siunertaqarlutik ataatsimiisitsinnaapput ataatsimeersuartitsisinnaallutillu. Taamatuttaaq Inuttut pisinnaatitaaffinnut Instituttimut inassutigisinaavaat ataatsimiititsissasut ataatsimeersuartitsillutillu.

Nr. 5-7-imut

Siunnersuisoqatigiit assersuutigalugu ilinniartitsinermut paasissutissiiniarnermullu atortussanik Kalaallit Nunaanni pissutsinut naleqqussakkanik ingerlatitseqqittarsinnaapput kiisalu tamanut ammasunik ataatsimiititsisarlutik isumasioqatigiisitsisarlutillu.

Nr. 8-mut

Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa atuutsinneqarnerat nukittorsarniarlugu Siunnersuisoqatigiit siusinnerusukkut inuit pisinnaatitaaffinut tunngassuteqartunik suliarineqarsimasut naleqqussusiinik pitsaassusiinillu nalilersuisarsinnaapput.

Imm. 2-mut.

Aalajangersagaq Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institutti – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution – pillugu inatsisip Kalaallit Nunaanni atuutilersinneqarnera pillugu peqqussummi nr. 393, 23. april 2014-meersumi § 3, imm. 2, nr. 8-p kinguneraa.

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit pisussaaffigigaat Inuttut pisinnaatitaaffinnut Instituttip siulersuisunut ilaasortassamik toqqaanissaq. Siunnersuisoqatigiit instituttip siulersuisunut ilaasortamik akornannit toqqaasinnaapput, toqqaasinnaanerli taakkunungaannaq killeqanngilaq.

§ 3-mut

Imm. 1-imut

Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit soqutigisallit siamasissumik sinniisuutitaqarnissaat anguniarneqarpoq.

Imm. 2-mut

Meeqqat Illersuisuat, Inuit innarluutillit Illersuisuat aamma Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit siulittaasuat aalajangersimasumik Inuit pisinnaatitaaffii pillugit siunnersuisoqatigiinni ilaasortanngortinneqassapput, tassani meeqqanut inuusuttunullu, inunnut innarluutilinnut nalinginnaasumillu naligiissitaanissamut inuit pisinnaatitaaffii soqutigisaallu sinniisuuffigissallugit.

Inuttut toqqaasoqartassasoq, kiisalu Meeqqat Illersuisuat, Inuit innarluutillit Illersuisuat aamma Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit siulittaasuat siunnersuisoqatigiinni inuttut ilaasortaassasut siunertaavoq, tassani suliffeqarfiit pineqartut allattoqarfiup pisortaanut assigisaannulluunniit suliainnut atatillugu suliakkiinerminni ilaasortaaffik suliakkiissutigisinnaanngilaat.

Imm. 3-mut

Imm. 2 naapertorlugu ilaasortat aalajangersimasut 3 saniatigut, Inatsisartut siunnersuisoqatigiinnut ilaasortanik 10-nik toqqaassapput, nalinginnaasumik inuit pisinnaatitaaffiinnut attuumassuteqarlutik immikkut soqutigisaqarlutik suliaqartunik inuiaqatigiinni suleqatigiiffinnut naapertuuttunik.

Ilaasortanik 10-nik taakkunanga:

- 1) Meeqqanut inuusuttunullu suliassa qarfirmi NGO-tut sulissuteqartut sinnerlugit ilaasortaq 1 sinniisuusaaq,
- 2) Inunnut innarluutilinnut suliassa qarfirmi NGO-tut sulissuteqartut sinnerlugit ilaasortaq 1 sinniisuusaaq,

- 3) Eqqartuussisoqarnermi inatsisitigullu isumannaatsuunissamik suliaqartut sinnerlugit ilaasortaq 1 sinniisuussaaq,
- 4) Ilinniartitaaneq ilisimatusarnerlu sinnerlugit ilaasortaq 1 sinniisuussaaq,
- 5) NGO't nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit suliallit sinnerlugit ilaasortaq 1 sinniisuussaaq, aamma
- 6) Inuit pisinnaatitaaffii naapertorlugit soqutigisallit sinnerlugit ilaasortat allat 5 sinniisuussapput.

Aalajangersakkami nr. 6 aqqutigalugu Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiinik siuarsaanermi illersuinermilu arlaatigut ikiuussinnaasunik siunnersuisoqatigiinni ilaasortassanik toqqaasoqarsinnaaneranut ammaassisoqarpoq. Assersuutigalugu tassaasinnaapput pisortat ingerlataqarfiini ammasumik pissuseqarnissaq pillugu suliaqartut, angerlarsimaffeqanngitsut pisinnaatitaaffii pillugit suliaqartut, utoqqaat pisinnaatitaaffiit allatulluunniit inuit pisinnaatitaaffii pillugit suliaqartut, nr. 1-5-imi aalajangersakkanut ilaangitsut, imaluunniit nalinginnaasumik inuit pisinnaatitaaffiinik pitsanngorsaasut. Assersuutinik saqqummiussineq tamakkiisuunngilaq, tassa aalajangersagaq aalajangersakkatut katersuiffiusut isigineqassammat, ilaasortaq pineqartoq Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiinik pitsanngorsaanerme illersuinermilu suliaqartut isigineqartariaqarnerseq pillugu aalajangersimasumik naliliinermik tamanna tunnga veqassalluni.

§ 4-mut

Imm. 1-imut

Siunnersuisoqatigiinni ilaasortat Inatsisartunit ukiuni 4-ni atuuttussatut toqqarneqassapput. Siunnersuisoqatigiinni attassineq qulakkeerniarlugu ilaasortat toqqarneqarsimasut tamarmik ataatsikkut tunuartassanngillat. Paarlattuanik ilaasortat toqqarneqarsimasut katillugit 10-usut affaat ukiut allortarlugit tunuartassapput. Taamaaliornikkut siunnersuisoqatigiinnut ilaasortat tamarmik, toqqagaaqqinngikkunik, ukiut 4 qaangiunneranni tunuartassapput. Taamaalluni qulakkeerneqassaaq siunnersuisoqatigiinni ilaasortassanik nutaanik toqqaasoqassatillugu siunnersuisoqatigiinni misilittagalinnik, sulinerup ingerlateqqinneranik qulakkeerinnissinnaasunik tamatigut ilaasortaqaarnissaq.

Siunertaavoq siunnersuisoqatigiinnut ilaasortanik nutaanik 5-nik ukiut allortarlugit Inatsisartut toqqaasassasut, taamaallunilu siunnersuisoqatigiinni aalajangersimasumik ilaasortat 3 saniatigut, tamatigut siunnersuisoqatigiinni ilaasortat misilittagallit tallimat, sivikinnerpaamik ukiuni 2-ni ilaasortaasassapput.

Imm. 2-mut.

Ukioq allortarlugu siunnersuisoqatigiinni ilaasortat toqqarneqarsimasut nikerartarnissaat qulakkeerniarlugu piffissami suliffiusumi ilaasortap ataatsip tunuarnerata kingunerissavaa ilaasortap tunuartup piffissami suliffigisassaata sinneranut Inatsisartut ilaasortassamik

nutaamik toqqaanissaat. Taamaalluni siunnersuisoqatigiinnut ilaasortaq nutaamik toqqarneqartoq ilaasortap tunuartup piffissami suliffigisassanut inississaaq.

Imm. 3-mut

Taamaallaat ataasiaannarluni toqqagaaqqittoqarsinnaavoq, taamaammat siunnersuisoqatigiinni ilaasortat taamaallaat piffissat toqqagaaffiit atasuinnaat 2-t ilaasortaasinnaapput. Taamaalluni kinaluunniit atasuinnarmik ukiut 8 sinnerlugit ilaasortaasinnaangilaq. Ilaasortaq toqqagaasinnaavoq ataasiarlunilu toqqagaaqqissinnaalluni piffissat toqqagaaffiit akornanni ukiut 4-t qaangiunneranni.

§ 5-imut

Imm. 1-imut

Inuttut pisinnaatitaaffinnut Institutti, naalakkersuisoqarfik inatsisinik atuutsitsinermut akisussaasoq kommunillu peqataatitaat siunnersuisoqatigiinni oqaaseqarsinnaatitaallutik, kisiannili taasisinnaatitaanatik peqataatitatut inissisimassapput. Tamatuma malitsigaa peqataatitaq imaluunniit peqataatitat oqallinnerni peqataasinnaammata, oqaluuserisassanut ilanngunneqartussanik siunnersuuteqarsinnaammata aamma isummernissamut tunngavissiorsinnaammata, kiisalu ataatsimiinnerit akornanni sulianut ilisimasaminnik ikiuussinnaallutik. Peqataatitaq imaluunniit peqataatitat siunnersuisoqatigiinni taasisinnaatitaanngillat taamaattumillu aamma aalajangiinerit pillugit taasisinnaanatik.

”Kommunit peqataatitaat” ima paasineqassaaq, kommunit ataatsimoorlutik siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnerini kommunit sinnerlugit peqataasartussaq ataaseq toqqassagaat.

Imm. 2-mut

Peqatigiiffiit, suleqatigiiffiit oqartussallu naleqquttut siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnerini peqataasinnaasut siunnersuisoqatigiit aalajangersinnaavaat. Ataatsimiinnerni peqataaneq oqaaseqarsinnaalluni imaluunniit oqaaseqarsinnaanani pissanersoq siunnersuisoqatigiit aalajangiisnaapput. Taamaalluni ataatsimiinnerni peqataaneq taamaallaat alapernaattutut inissisimaffusinnaavoq, kisiannili aamma peqataaneq oqaaseqarfusinnaalluni, assersuutigalugu peqatigiiffik, suleqatigiiffik oqartussalluunniit pineqartut suliamut attuumassuteqartup imikkut sammisap iluani siunnersuisoqatigiinnut saqqummiussisnaallutik imaluunniit peqatigiiffik, suleqatigiiffik imaluunniit oqartussat oqallinnerni peqataasnaallutik imaluunniit ataatsimiinnerit akornanni suliamut ilisimasaminnik ikiuussinnaallutik.

Aalajangiineq ataatsimiinnermut ataatsimut kiisalu ataatsimiinnernut arlalinnut pisinnaavoq, peqatigiiffik, suleqatigiiffik imaluunniit oqartussat siunnersuisoqatigiit ataatsimiinneranni suliarineqartussanut sammisanut ilisimasanik naleqquttunik imaluunniit suliami paasisimasagarlutik ikiuussinnaasutut naatsorsuutigineqarpata.

Siunnersuisoqatigiit ataatsimiinneranni peqataaneq taasisinnaatitaanani pivoq, tassa imaappoq peqatigiiffik, suleqatigiiffik imaluunniit oqartussat siunnersuisoqatigiit ataatsimiinneranni aalajangiiffigisassatut siunnersuutip akuerineqarnera imaluunniit itigartitaanera pillugu taasisinnaangilaq.

Imm. 3-mut

Siunnersuisoqatigiit ataatsimiinneri aallaavittut tamanut ammasuunngillat, kisianni ataatsimiinnerit erseqqinnerusumik taaneqartut kikkunnilluunniit malinnaavigineqarsinnaasut imaluunniit peqataaffigineqarsinnaasut siunnersuisoqatigiit aalajangiussinnaavaat.

Ataatsimiinnerit ammasuutinnerisigut siunnersuisoqatigiit inuit pisinnaatitaaffii pillugit oqallittoqarnissamik taamaaliornikkullu suliassaminnut inatsisitigut aalajangersagaasunut, tassalu Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa ataqqineqalernissaannut, siuarsarneqarnissaannut illersorneqarnissaannullu, ilanngussinissamik aalajangersagaq siunertaqarpoq.

§ 6-imut

Imm. 1-imut

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnut ilaasortassaannik inassuteqaateqaqqusinnissaq Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit pissaaffigigaat aalajangersakkami aalajangerneqarpoq. Siunnersuisoqatigiit nittartagaatigut kiisalu tusagassiummi nuna tamakkerlugu saqqummersartumi minnerpaamik ataatsimi, toqqaasoqannginneralu qaammatit 6 sioqqullugit, § 4 naapertorlugu siunnersuisoqatigiinnut ilaasortassanik inassuteqaateqarnissamut qaaqqusisoqassasoq aalajangersakkami aalajangerneqarportaaq.

Inassuteqaateqaqqusinerup nittartakkakkut nalunaarutigineranut atatillugu takorloorneqarpoq siunnersuisoqatigiinnut ilaasortassanik inassuteqaateqarnermut piumasaqaatit erseqqinnerusut allaaserineqassasut, matumani paasissutissat suut inassuteqarnermut atatillugu naapertuuttuunersut ilanngullugit. Siunnersuisoqatigiit inassuteqaateqqusillutik nalunaarnissamik suliassaata allattoqarfimmit aqutarineqarnissaa akornutissaqanngilaq.

Kattuffiit, peqatigiiffiit, suliffeqarfiit il.il. ilaasortassanik inassuteqarsinnaatitaasut Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnut ilaasortassanik inassuteqaateqarnissamut periarfissaqarnissaasa qularnaarneqarnissaat aalajangersakkap siunertaraa.

Imm. 2-mut

§ 5, imm. 2 naapertorlugu aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq kattuffiit, peqatigiiffiit, suliffeqarfiit il.il. ataasiakkaat annerpaamik ilaasortassanik 2-nik Inatsisartunut inassuteqarsinnaasut, sapinngisamillu arnamik 1-imik angummillu 1-imik inassuteqaateqassasut.

Aalajangersakkap siunertaraa qularnaassallugu kattuffiit, peqatigiiffiit, suliffeqarfiit il.il. inassuteqarsinnaatitaasut, pisussaaffigissammassuk suleqatimik kikkut Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinni inuit pisinnaatitaaffiik pineqartunik siursaanissamut piukkunnarnerpaanerisa isummerfiginissaat.

Tamatuma saniatigut aalajangersakkap qularnaarpaa kattuffiit, peqatigiiffiit, suliffeqarfiit il.il. inassuteqarsinnaatitaasut siunnersuisoqatigiinnut sapinngisamik arnanik angutinillu amerlaqatigiinnik inassuteqateqarnissamut pisussaaffeqarnissaat. Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinni angutit arnallu naligiimmik agguarneqarsimanissaat sapinngisamik anguniassagaat aalajangersakkami qulakkeerneqarpoq, taamaaliornikkut angutit arnallu naligiissitaanerat pillugu Inatsisartut inatsisaanni tunngaviit eqqortinneqarlutik.

Imm. 3-mut

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnut ilaasortassanik inassuteqarnissamut piffissaliussaq naappat, siunnersuisoqatigiit, tamatumunnga ilanngullugu allattoqarfiup, ilaasortassatut inassutigineqartut allassimaffiat aaqqissuunneqanngitsoq paasissutissanik naapertuutunik ilaqartinneqarpoq Inatsisartunut nassiutissavaat, taakku toqqaanissaat siunertaralugu.

§ 7-imut

Imm. 1-imut

Siunnersuisoqatigiit attaviitsuunerisa qulakkeerneqarnissaa siunertaralugu naatsorsuutigineqarpoq siunnersuisoqatigiit namminneq siulittaasumik toqqaassasut. Siulittaasoq taamaallaat toqqarneqarsinnaavoq ilaasortat Inatsisartunit toqqarneqarsimasut akornannit. Siulittaasoq taamaalilluni siunnersuisoqatigiinni aalajangersimasut akornanni toqqarneqarsinnaanngilaq, tassa taakku Meeqqat Illersuisuattut, Inuit innarluutillit Illersuisuattut aamma Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiinni siulittaasutut sulinertik tunuliaqutaralugu siunnersuisoqatigiinnii mmata.

Imm. 2-mut

Siunnersuisoqatigiit attaviitsuunerisa qulakkeerneqarnissaa siunertaralugu aalajangerneqarpoq siunnersuisoqatigiit suleriaasissartik nammineq aalajangersassagaat, tamannalu ilaasortaanerup akissarsiaqarfumnginneranut aamma nammineq kajumissusermik tunngaveqarneranut naapertuulluni.

Suleriaasissami siunertaq tassaavoq siunnersuisoqatigiinni sulinerup tulluartumik ingerlanneqarnissaata siunnersuisoqatigiinnilu isumaqatigiiffiusumik paasissutissinermik tunngaveqartumik ingerlanissaata qulakkeerneqarnissaa. Ilaasortat nutaat siunnersuisoqatigiit sulerinerannut ajornannginnerusumik isernissaannut suleriaaseq iluaqutaasinnaavoq.

Suleriaaseq siunnersuisoqatigiit nittartagaatigut tamanit pissarsiarineqarsinnaassaq, tassuunakkut siunnersuisoqatigiit avataanni suleriaatsip imarisai pillugit ilisimasaqarneq siunnersuisoqatigiit suliaannut suleriaasiannullu paasinninnermut ilisimasaqarnermullu iluaqutaasinnaaqqullugu.

Suleriaatsip aamma Inatsisartut inatsisaata matuma akornanni naapertuuttoqanngippat Inatsisartut inatsisaat tamatigut atuuttuusussaavoq, soorlu aamma suleriaatsip siunnersuisoqatigiinni ilaasortat Inatsisartut inatsisaanni allassimangitsunik pisinnaatilersinnaanngikkai piginnaatitaa ffeqalersissinnaanngikkaalu.

Suleriaatsip ilusilersornerani siunnersuisoqatigiit sulinerat pisariaqartitaallu siunnersuisoqatigiinnit aallaavigineqassapput. Suleriaasissaq taamaalilluni, piareersarneqarnermini taassumalu ingerlaavartumik nutarterneqartarnermini, tamatigut siunnersuisoqatigiit sulinerannut pisariaqartitaannullu tulluarsarsimassaaq. Taanna isumaqarpoq Inatsisartut inatsisaata siunnersuisoqatigiit sulinerannut suut piumasaqaatiginerai siunnersuisoqatigiit isumaliutigissagaat.

Suleriaasissami minnerpaamik makku imaritinneqassasut aalajangersarneqarpoq:

- akisussaaffiit aamma inunnut allanut naleqqiullugu pisinnaatitsineq pillugit malittarisassat,
- ilaasortat tunuarnissaannut malittarisassat,
- aningaasatigut missingersuusiornermut, naatsorsuutitut kukkunersiuinerlu pillugit malittarisassat, aamma
- suleriaatsip allanngortinnissaanut ingerlatseriaaseq.

Tamakku saniatigut assersuutigalugu suleriaatsip ilusilersorneqarneranut imaluunniit nutarterneqarneranut atatillugu uku pillugit aalajangersakkanik suleriaasissaq imaqaassanersoq siunnersuisoqatigiinnit eqqarsaatigineqarsinnaavoq:

- suliart agguarneqarneri
- siulittaasup inissisimanageri
- ataatsimiinnerit allattariarsornikkut elektroniskiusumillu ingerlanneqartarnissaat
- ataatsimiigiaqqusinerit
- ataatsimiinnerit amerlassusaat
- siunnersuisoqatigiit ataanni ataatsimiititaliat – katitigaaneq, pilersitsineq, inissitsiterineq il.il.
- siunnersuisoqatigiit ataatsimiititaliaasinnaasullu ataatsimiinnerannit allattaaviit
- ukiumoortumik nalunaarummut, suliassaasumut inatsisitigut aalajangersagaasumut, pisariartumik tunngaviussussat qulakkeerneqarneri
- siunnersuisoqatigiit missingersuutaannik aalajangersaaneq pillugu pisariartumik tunngaviussussat qulakkeerneqarneri
- kukkunersiuineq pillugu pisariaqartumik tunngavigisassat qulakkeerneqarneri

- siunnersuisoqatigiit sulinerannut pilersarusiorneq – ”ukiup ingerlanissaa”
- siunnersuisoqatigiinni imminut nalilersuineq
- siunnersuisoqatigiinnut inunnik aningaasatigullu isumalluuteqarnerit
- suliniuteqarfiusussat aalajangersarneri

Nunap isorartuujunera aamma siunnersuisoqatigiinni ilaasortat siamasissumik najugaqarsinnaaneri eqqarsaatigalugit siunnersuisoqatigiinni ilaasortat siunnersuisoqatigiit ataatsimiinneranni oqarasuaatikkut imaluunniit videokonference aqutugalugu peqataasinnaanersut pillugit aalajangersakkanik aalajangersaasoqassanersoq immikkut eqqarsaatigineqarsinnaavoq. Suleriaatsimut aamma ilanngunneqarsinnaavoq siulittaasup peqataasinnaanginnerani sulisussamik siulittaasup tullersortissaanik toqqaasoqartassanersoq akuttunngitsumik siunnersuisoqatigiit eqqarsaatigisassavaat, taamaattoqassappallu siulittaasup immaqalu siulittaasup tullersortaata pisussaaffii, suliassai akisussaaffiilu pillugit allaaserineq assallutik.

Suleriaaseq tassaangilaq allagaq allanngujitsuusoq, imatut paasillugu, suleriaasissaq suliarineqareerluni siunnersuisoqatigiinnit akuersissutigineqarpat, taava suleriaaseq kingornatigut allanngortinneqarsinnaassaaq. Siunnersuisoqatigiit sulinerannut pisariaqartitaannullu tulluartaarnissaa qulakkeerniarlugu pisariaqartitsineq naapertorlugu suleriaaseq misissorneqartassaaq.

Imm. 3-mut

Imm. 2 naapertorlugu ukiumut ikinnerpaamik marloriarluni ataatsimiittoqartassaaq, tamannali tulluartaatut nalilerneqarpat siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnernik amerlanerusunik ingerlataqarsinnaapput. Siunnersuisoqatigiinni ataatsimiinnerit amerlassusaat, ataatsimiinnerit ilusaat aggersaasarnerillu pillugit suleriaatsimi aalajangersakkanik aalajangersaasoqarsinnaavoq.

Imm. 4-mut

Inuit pisinnaatitaaffiitut tunngasuni soqutigisaqatigiinnik ilisimaneqartumik erseqqissumillu aqqissugaasumik ataatsimut siunnersuisoqatigiit oqaloqateqartarnissaat aalajangersakkami qulakkeerneqarpoq. Siunnersuisoqatigiit aamma inuit pisinnaatitaaffiitut tunngasuni soqutiginnittut akornanni ataatsimiinneq siunnersuisoqatigiit isiginiagaannik suliniuteqarfigisaannillu ineriartortitsinermut iluaqutaassaaq. Peqatigisaanik ataatsimiinneq inuit pisinnaatitaaffiitut tunngasuni siunnersuisoqatigiit periusissaannut tapertaassaaq.

Suliaqarfinit assigiinngitsunit sinniisoqartitsineq siunnersuisoqatigiit qulakkiissavaat, taamaalillunilu Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit pissutit pingaaruteqartut pillugit atiummik paasisimasallit ataatsimiinnermi sinniisuutitaqassapput.

§ 8-mut

Imm. 1-imut

Siunnersuisoqatigiit namminerisaannik allattoqarfimmik pilersitsissapput. Allattoqarfiup pilersinneqarnissaanut tunngaviit pillugit nassuiaatini nalinginnaasuni immikkoortoq 2.1-imut innersuussisoqarpoq.

Imm. 2-mut

Siunnersuisoqatigiit suliaannut inatsisitigut aalajangersakkanut naapertuuttumik allattoqarfik siunnersuisoqatigiinnut allaffissornermik isumaginnissaaq ikiuissallunilu.

Allattoqarfik, assersuutigalugu piffissami kingusinnerusumi, piginnaasaqalissasoq siunertaavoq, taamaalilluni allattoqarfik nammineerluni siunnersuisoqatigiit, siulittaasoqarfiup suleqatigiissitaasinnaasulluunniit takorluugaannik anguniagaannillu katersuisinnaalluni tamatumalu kingorna taakku aalajangersimasumik suliniutinnortillugit ingerlatannortillugillu timitalernerannut siunnersuisoqatigiit ikiorlugit. Aammattaaq siunertaavoq allattoqarfik siunissami siunnersuisoqatigiinni ilaasortanit isummerfigineqarsinnaasut siunnersuisoqatigiillu ataatsimiinnerini ataasiakkaanik akuerisassaannik siunnersuusiorlunilu atortussanik suliaqalersinnaassasoq.

Allattoqarfiup assersuutigalugu siunnersuisoqatigiinni pissutsit tigussaasut pillugit apeqqutinik akissuteqartarnissaa siunertaavoq, nalunaarusianik, ukiumoortumik nalunaarusianik, ukiumoortumik naatsorsuutinik, Naalagaaffiit Peqatigiinnut nunarsuarmioqatigiinnut nalluteqqittartumik (UPR) naliliisarnermut peqataasassasoq, kiisalu sulianut tunngasunut suliaqarnermi ikiortaalluni. Allattoqarfik aamma Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilisimasanik katersinermi, ineriartortitsinermi ingerlatitseqqinnermilu peqataassaaq.

Imm. 3-mut

Allattoqarfimmi kina aamma qassit atorfinitsinneqassanersut siunnersuisoqatigiit ataatsimoorlutik aalajangissavaat aammattaaq soraarsitsisoqassanersoq aalajangertassallugu, taamaattorli imm. 4-mut nassuiaatit takukkit.

Naatsorsuutigisariaqarpoq allattoqarfiup suliaata annertunersaa tassaassasoq nalinginnaasumik allaffissornermik sulinermi suliassat.

Imm. 4-mut

§ 9, imm. 2 naapertorlugu allattoqarfikkut ikiuinnermut aningaasartuutit Nunatta Karsiata tapiissuteqarnikkut aningaasaliissutaasa iluanni akilerneqassapput.

Aalajangersakkami aalajangerneqarpoq allattoqarfimmi allattumik atorfinitsitsineq soraarsitsinerlu pillugit Namminersorlutik Oqartussani atorfinitsitsinerni inatsisit atuuttut naapertorlugit akissarsiaqartinneqassasoq, matumani Namminersorlutik Oqartussanit isumaqatigiissutitit isumaqatigiissuteqarfigineqarsimasut ilanngullugit.

Namminersorlutik Oqartussani atorfilittanut atuuttut piumasaqaatit siunnersuisoqatigiinnit pisortat suliffiutaattut malinneqarnissaat tulluurtutut isigineqarpoq. Tamanna Namminersorlutik Oqartussani suliffeqarfinni tamani assigiimmik atugassaqaarnissaq pillugu pingaarnertigut kissaateqarnermik tunngaveqarpoq.

Imm. 5-imut

Siunnersuisoqatigiit pingaarnertigut pilersaarusiorderat aallaavigalugu kiisalu missingersuutini periarfissat, matumani avataaniit aningaasalersuinerit ilanngullugit, periarfissat iluanni imm. 2 naapertorlugu suliassanik aalajangersimasunik isumaginnittunik suliarineqartunut tunngasunik ilinniarsimasunut piumasaqaatit naapertorlugit piffissamut killeqartumut atorfinitsitsisoqarsinnaavoq. Piffissamut killeqartumut atorfinitsitsinerimi sulisut taamatut ittut pisortani ingerlatsivinnut atuuttut malittarisassanut ilaapput, tassunga ilanngullugu nipangiussisimasussaaneq pillugu malittarisassat.

Tassani pineqarsinnaapput suliassaqaarfinnik qulaajaalluni, misissuilluni ilisimatusarlunilu il.il. suliassat. Aamma piffissani ulaperuttulerfiup nalaani piffissami killeqartumik atorfinitsitsinerit, tassunga ilanngullugu nunarsuarmioqatigiinnut nalliteqqittartumik naliliisarnermut (UPR) atatillugu, matumani nunani inuit pisinnaatitaaffisigut killiffik tamarmiisoq pillugu Kalaallit Nunaata Naalagaaffinnut Peqatigiinnut nalunaarusiordera ilanngullugit.

Aningaasalersuineq pillugu § 9-mi nassuiaatinut aamma innersuussisoqarpoq.

§ 9-mut

Imm. 1-imut

Siunnersuisoqatigiit Nunatta Karsianit tapiissutitut aningaasaliissutinik nammineq pissarsiaqartartoq aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq.

Imm. 2-mut

Aningaasartuutit suut Nunatta Karsianiit tapiissutitigut aningaaliissutinit matussuserneqarsinnaanersut aalajangersakkami erseqqissarneqarpoq. Taakku saniatigut aningaasartuutit pillugit sinaakkusiussat aningaasanut inatsimmi oqaasertaliussanit aamma Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit pillugit tapiissutinit aningaasaliissutinut oqaasertaliussanut nassuiaatinit ilaneqarput.

Ullormusianut aamma § 10 naapertorlugu angalanernut aningaasartuutitut ajunngitsorsiassat Nunatta Karsiani aningaasaliissutit iluanni akilerneqassapput.

§ 2, imm. 2 naapertorlugu Inuttut pisinnaatitaaffinnut Instituttimi siulersuisuni inissisimanermit atatillugu angalanermi aningaasartuutit, Nunatta Karsiata aningaasaliissutaasa iluanni akilerneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. § 5, imm. 1, nr. 1 naapertorlugu siunnersuisoqatigiit ataatsimiinneranni aggersakkatut Inuttut pisinnaatitaaffinnut Institutti peqataappat, suiffeqarfiup nammineq aningaasartuutit taakku akilissavai.

§ 7, imm. 4 naapertorlugu Nunatta Karsianiit ukiumut tapiissutitut sinaakkusiussat iluanni siunnersuisoqatigiit ukiumoortumik ataatsimiinnermi peqataanermit atatillugu soqutigisaqatigiit avataaneersut angalaneritut najugaqarnerinullu aningaasartuutinik tamakkiisumik ilaannakuusumilluunniit matussusiisarnissaq siunertaanngilaq.

Imm. 3-mut

Aningaasanut inatsimmiit tapiissutit saniatigut sulinerminut siunnersuisoqatigiit nammineq aningaasalersuisussanik ujaasisinnaaneranut periarfissaqarnikkut siunnersuisoqatigiit politikikkut kiffaangissuseqarnerisa malunnarsarneqarnissaata tunngavilerneqarnissaa aalajangersakkami qulakkeerinneqataavoq. Siunnersuisoqatigiit taamaalillutik ingerlataminnut, matumani qaammarsaanerut il.il. ilanngullugit, suleqatigiiffinnit namminersortuniit, aningaasaateqarfinniit aamma pisortanit oqartussaniit il.il. avataaneersunit aningaasaliiffigineqarnikkut aningaasalersuisinnaapput.

Imm. 4-mut

Inatsisitigut aalajangersarneqartut siunnersuisoqatigiit suliassaasa iluanni siunnersuisoqatigiit isertitaqarfiusumik ingerlataqarsinnaanerat aalajangersakkamik aalajangersarneqarpoq, assersuutigalugu siunnersuisoqatigiit saqqummersitaminnik tuniniaasinnaallutik.

§ 10-mut

Siunnersuisoqatigiit ataatsimiinneranni allatigullu ingerlataanni peqataanissamut Inatsisartuni Naalakkersuisunilu ilaasortanut il.il. akissarsiat il.il. pillugit Inatsisartut inatsisaanni malittarisassat naapertorlugit siunnersuisoqatigiinni ilaasortat ullormusiaqarlutillu angalanermi aningaasartuutinut ajunngitsorsiassaqaartinneqarput. Siulittaasoq Qitiusumik ilinniarfiit siulersuisuisa akissarsiaat aningaasartuutinullu taartisiassaat pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 25, 23. december 2010-meersumi, imaluunniit siulersuisuni siulittaasunut akissarsiaritinneqartartunut najoqqutassat assingusut assigalugit akissarsiaqaartinneqassaaq.

Siunnersuisoqatigiinni ilaasortatut sulineq toqqakkatut inuiaqatigiinnit suliassaqaartitaaneq pillugu malittarisassat atuuffiannut ilaanngilaq.

§ 11-mut

Imm. 1-imut

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuummut ilanngunneqartussamik ukiumut aningaasaqarfiusumut tulluuttumut missingersuutitut tapiissutinullu siunnersuisoqatigiit siunnersuutaat tunuliaqutaralugu tapiissutit annertussusaat missingersuutinullu ilanngussassap ilusilersornissaa pillugit Naalackersuisut aalajangiisinnaannortillugit aalajangersagaq ikkunneqarpoq. Siunnersuisoqatigiit nammineq missingersuutitut siunnersuusiaannit allaanerumik siunnersuisoqatigiinnut tapiissutinik Aningaasanut inatsisissamut siunnersuummik Naalackersuisut saqqummiussisinnaanerannut aalajangersagaq killiliinngilaq.

§ 12-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami siunnersuisoqatigiit naatsorsuutitut ukiuata aningaasanut ukioq malikkaat erseqqissarneqarpoq, aamma aalajangersimasunut naatsorsuusiornissamut kukkunersuisoqarnissaanullu pisussaaffeqartoq.

Imm. 2-mut

Ukiumut naatsorsuutit Nunatta Karsiata ukiumoortumik naatsorsuutaanik kukkunersuiusuumik kukkunersiorneqassapput, tassuunakkut qularnaarneqassammat kukkunersuieriaatsip ataatsip atorneqarnissaa. Kukkunersuineranut atasut aningaasartuutit siunnersuisoqatigiinnut ukiumut aningaasaliissutit iluanni akilerneqassapput. Ukiumut naatsorsuutini siunnersuisoqatigiit sulinerannut aningaasaliissutit sunut atorneqarsimanersut Naalackersuisunit Inatsisartuni illu takuneqarsinnaassapput.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq ukiumut naatsorsuutit akuerineqarsimasut siunnersuisoqatigiit nittartagaanni tamanut saqqummiunneqassasut. Siunertaavoq ukiumut naatsorsuutitik tamanut saqqummiussinikkut siunnersuisoqatigiit tamani erseqqissuunerat annertunerulissasoq kiisalu siunnersuisoqatigiit sulinerat aamma Nunatta Karsianit tapiissutit imaluunniit pisortanit allanit imaluunniit namminersortunit tapiissutit atorneqarneri ammasumik pissuseqarfiusoq.

§ 13-imut

Imm. 1-imut

Siunnersuisoqatigiit sulinertik pillugu tamanut ammasumik ilisimatitsisassapput. Tamanna siunnersuisoqatigiit suliassaasa inatsisitigut aalajangersakkat ilagaat.

Ukiumi qaangiuttumi siunnersuisoqatigiit sulisimanagerat pillugu allakkatigut nalunaarusiamik ukiut tamaasa kingusinnerpaamik 1. juli suliaqarnissamut siunnersuisoqatigiit pisussaaffeqartut aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq. § 14, imm. 1 naapertorlugu tamanna siullermik kingusinnerpaamik pissaaq 1. juli 2019. Nalunaarusiamit takuneqarsinnaassapput ukiumi qaangiuttumi siunnersuisoqatigiit suliarisimasaat suliniuteqarfusimasut, kiisalu suliniutit suut inuit pisinnaatitaaffiit tunngasuni siunnersuisoqatigiinnit aallartinneqartussatut naatsorsuutigineqarnersut. Nalunaarusiaq aamma inuit pisinnaatitaaffiit tunngasuni sutigut siuariartoqarsimaneranik kiisalu allangortoqarsimannginneranik imaluunniit kinguariartoqarsimaneranik siunnersuisoqatigiit naliliinerannik imaqarsinnaavoq. Tamakku saniatigut nalunaarusiap imarisinnaavai siunnersuisoqatigiit suliassanut inatsisitigut aalajangersagaasunut naleqqiullugu ingerlatsinerannik siunertaannillu naliliinerit, Inatsisartut inatsisaata pisariaqarfiatigut allangortinneqarsinnaa nera siunertaralugu.

Imm. 2-mut

Siunnersuisoqatigiit sulinerat erseqqissuulersinniarlugu aamma inuit pisinnaatitaaffiit ilisimasaqarneq annertusinniarlugu aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq siunnersuisoqatigiit ukiumut nalunaarusiaat siunnersuisoqatigiit nittartagaatigut tamanut saqqummiunneqartassasoq peqatigisaanillu Naalakkersuisunut, Inatsisartunut kommuninullu nassiunneqartassalluni.

Siunnersuisoqatigiit sulinerminni kiffaangissuseqarmata ukiumut nalunaarusiaq tamanut ammasumik saqqummiunneqartinnagu Naalakkersuisunit imaluunniit oqartussanit allanit akueri-neqassanngilaq.

§ 14-imut

Imm. 1-imut

Siunnersuutigineqarpoq Inatsisartut inatsisaat atulersinneqassasoq. 1. januar 2019 aamma Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi pillugit Inatsisartut inatsisaat ilutigisaanik atorunnaarsinneqassasoq.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkap siunertaraa qularnaassallugu, maanna toqqagaaffiup naanerani Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnut toqqaanermi malittarisassat maannamut atuuttut naapertorlugit ilaasortassanik toqqaasoqarsinnaanissaa, Inatsisartut inatsisaat manna malillugu Inatsisartut ilaasortassanik nutaanik toqqaanissaasa tungaanut sulisussanik.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkap siunertaraa paarlakaattoqarnissaanik tunngaviup piviusunnngortinneqarnissaata qularnaarnissaa, tak. § 4-mut oqaaseqaatit.

